

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett berörda utskott tillfälle att avge yttrande över proposition 2003/04:1 Budgetpropositionen för 2004 (volym 1) i vad avser bl.a. utgifternas fördelning på utgiftsområden jämte motioner.

Försvarsutskottet behandlar i detta yttrande förslagen i budgetpropositionen och tillhörande motioner som avser ramen för utgiftsområde 6 *Försvar samt beredskap mot sårbarhet*.

Regeringen

Ramar för utgiftsområdet

Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet omfattar politikområdena

- totalförsvar samt
- skydd och beredskap mot olyckor och svåra påfrestningar.

Regeringen föreslår att till utgiftsområdet anvisas 44 331 miljoner kronor för år 2004.

I förhållande till den ram som anvisats för år 2003 minskar utgifterna med 371 miljoner kronor år 2004. Förändringen förklaras huvudsakligen av anslagsminskningar till följd av gällande försvarsbeslut, finansieringen av ett nytt radiosystem för skydd och säkerhet och införande av lånefinansiering av investeringar för Försvarets radioanstalt. Anslagsökningar förklaras av pris- och löneomräkning och ökade utgifter för Kustbevakningen för miljöövervakning.

De konsekvensomräknade ramarna för åren 2005 och 2006 uppgår till 45 390 miljoner kronor respektive 46 238 miljoner kronor. Detta beror på pris- och löneomräkning.

Ekonomisk styrning

Regeringen vill mot bakgrund av försvarskottets yttrande till finansutskottet och finansutskottets ställningstagande anföra bl.a. följande.

I samband med det kommande försvarsbeslutet avser regeringen se över verksamhetsindelningen av utgiftsområdet och därtill hörande målstruktur. En viktig fråga är då att klargöra förhållandet mellan riksdagens treåriga försvarsbeslut och de årliga besluten om statsbudget. Regeringen överväger i detta sammanhang att en gång per försvarsbeslutsperiod i en resultatskrivelse på en mer detaljerad nivå redogöra för riksdagen om verksamheten inom utgiftsområdet. Budgetpropositionen kan därmed mer tydligt fokusera på kopplingen mellan resultatstyrningen och budgetförslagen. Regeringen vill här framhålla att en sådan tydligare koppling inte nödvändigtvis behöver innebära att riksdagen godkänner angivna mål på en lägre nivå än politikområdesnivå. Regeringen delar således finansutskottets bedömning att målen för en verksamhet måste vara välformulerade, mätbara och uppföljningsbara för att resultatstyrningen skall bli meningsfull och målen kunna ställas i relation till kostnaderna.

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i Fi239 att de senaste försvarsbesluten har varit underfinansierade. Förhållandet har inte föranlett några åtgärder inom vare sig Försvarsmakten eller regeringen. Försvarsberedningen har i sin rapport i juni 2003 konstaterat att försvarsbeslutens inriktning inte är genomförbara. Enligt Moderata samlingspartiet är det nödvändigt med en grundlig genomlysning och realistisk planering inför försvarsbeslutet 2004.

Internationella insatser bör av flera skäl finansieras genom biståndsanslaget. Därigenom kan Försvarsmakten avlastas kostnader motsvarande 1 miljard. Med den ökning av utgiftsramen som samt den fördelning av utgifter inom ramen Moderata samlingspartiet föreslår kommer Försvarsmakten att ges en finansiell förstärkning med 3 miljarder kronor.

Folkpartiet liberalerna framhåller i Fi240 att det i sitt budgetalternativ för år 2004 följer upp den besparing om 1 miljard kronor som partiet förordade i sitt budgetalternativ för år 2003. Vidare anføres att kostnaderna för Försvarsmaktens materielavveckling under år 2002 uppgick till 730 miljoner kronor. Eftersom Folkpartiet liberalerna bedömer att materielavvecklingen blir minst lika intensiv åren 2003 och 2004 varför en substansiell besparing är möjlig om avvecklingen avbryts, i avvaktan på ett nytt och bättre underlag. Därmed kan materielanslaget reduceras med 350 miljoner kronor.

Kristdemokraterna fördordar i sitt budgetalternativ i motion Fi241 att extra medel satsas på Kustbevakningen. För att långsiktigt kunna fullgöra fastställda uppgifter och möta utökade krav på internationell verksamhet, gräns-

kontroll och miljöräddningstjänst till sjöss bör Kustbevakningens resurser öka med 20 miljoner kronor. Utgiftsramen bör räknas upp med motsvarande be-
lopp.

Kristdemokraterna räknar med att det år 2006 finns utrymme att reducera anslaget till Försvarsmaktens materielanskaffning m.m. med 350 miljoner kronor.

Centerpartiet förordar i Fi242 samma ram som regeringen eftersom förslaget för år 2004 omfattas av försvarsöverenskommelsen mellan regeringen och *Centerpartiet*.

Försvarsutskottets överväganden

Ramar

Sammanställning av de olika partiernas budgetförslag (förändring i miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag).

<i>Miljoner kronor</i>	2004	2005	2006
Regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna ¹	44 331	45 390	46 238
Moderata samlingspartiet	+ 1 348	+ 1 348	+ 1 348
Folkpartiet liberalerna	– 1 350	– 1 200	– 1 200
Kristdemokraterna	+ 20	+ 20	– 330
Centerpartiet	± 0	± 0	± 0

¹ Åren 2005 och 2006 är en konsekvensberäkning.

Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet de gröna delar regeringens förslag om ram för utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet för budgetåret 2004. Centerpartiet framhåller att förslaget bygger på försvarsuppgörelsen mellan regeringen och Centerpartiet.

Utskottet konstaterar att regeringens förslag ligger i linje med riksdagens tidigare beslut om försvarsutgifternas successiva reducering. Utskottet noterar att ramarna för åren 2005 och 2005 är en konsekvensberäkning av utgiftsnivån och inte ett faktiskt ställningstagande till utgiftsnivån efter år 2004. Ett nytt långsiktigt försvarsbeslut planeras att fattas hösten 2004. Riksdagen kommer i det sammanhanget att ta ställning till den fortsatta utgiftsnivån.

Utskottet tillstyrker förslag till utgiftsram för år 2004 samt konsekvensberäkningarna för åren 2005 och 2006. Förslagen till ramar av Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna bör sålunda inte ligga till grund för budgetberedningen.

Utskottet anser att regeringens förslag beträffande ram m.m. för utgiftsområde 6 Försvar och beredskap mot sårbarhet bör bifallas av riksdagen och att motionerna Fi239, Fi240 och Fi241 bör avslås i dessa delar.

Ekonomisk styrning

I förra årets yttrande till finansutskottet aktualiserade försvarsutskottet frågan om bättre utformning av målen för politikområdena inom utgiftsområdet.

Finansutskottets anförde i bet. 2002/03:FiU2 i avsnittet Ekonomisk styrning bl.a. följande:

- Finansutskottet har flera gånger tidigare slagit fast att målen för en verksamhet måste vara välformulerade, mätbara och uppföljningsbara för att resultatstyrningen skall bli meningsfull och målen ska kunna ställas i relation till kostnaderna. Utgiftstaket och överskottsmålet för de offentliga finanserna är på ett annat plan goda exempel på tydliga mål som är lätta att i efterhand följa upp.
- Skall riksdagen under sin budgetberedning kunna ta ställning till hur stora resurser som bör tillföras en viss verksamhet måste resursbehovet kunna prövas mot konkreta, mätbara och uppföljningsbara mål. Det är enligt utskottets mening också nödvändigt att målen uttrycks i sådana termer att de kan bilda utgångspunkt för riksdagspartiernas politiska prioriteringar och diskussioner.

Försvarsutskottet konstaterar att regeringen i budgetpropositionen (volym 5) delar finansutskottets bedömning att målen för en verksamhet måste vara välformulerade, mätbara och uppföljningsbara för att resultatstyrningen skall bli meningsfull och målen kunna ställas i relation till kostnaderna. Regeringen redovisar att den i samband med det kommande försvarsbeslutet avser se över verksamhetsindelningen av utgiftsområdet och därtill hörande målstruktur. En viktig fråga är då att klargöra förhållandet mellan riksdagens treåriga försvarsbeslut och de årliga besluten om statsbudget.

Försvarsutskottet noterar med tillfredsställelse att regeringen inlett arbetet med att förbättra förutsättningarna för riksdagens styrning och uppföljning av verksamheten. Riksdagens revisorer har i 2002/03:RR19 Riksdagens revisorers förslag angående styrningen av det militära försvaret granskat riksdagens insyn i försvarsverksamheten och därvid lämnat förslag till hur riksdagens insyn, styrning och uppföljning av verksamheten skall förbättras.

Utskottet kommer inom kort att återkomma till frågan om hur underlaget för budgetarbetet och verksamhetsuppföljningen skall kunna förbättras.

Stockholm den 23 oktober 2003

På försvarsutskottets vägnar

Tone Tingsgård

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tone Tingsgård (s), Ola Sundell (m), Allan Widman (fp), Ola Rask (s), Michael Hagberg (s), Erling Wälivaara (kd), Berndt Sköldestig (s), Britt-Marie Lindkvist (s), Åsa Lindestam (s), Peter Jonsson (s), Lars Ångström (mp), Marie Nordén (s), Carl-Axel Roslund (m), Karin Thorborg (v), Runar Patriksson (fp), Claes Västerteg (c) och Nils Oskar Nilsson (m).

Avvikande meningar

1. Ola Sundell, Carl-Axel Roslund och Nils Oskar Nilsson (alla m) anför:

Effekterna av de besparingar som Försvarsmakten successivt har tvingats till inom förbandsverksamheten är mycket kraftiga samtidigt som man inte förmår nå upp till beslutade förnyelseambitioner. Budgetpropositionen för 2004 liksom förra årets proposition ger en mycket bra bild av de brister som besparingarna har gett upphov till. Trots detta anser regeringen att resultatet är ”godtagbart”.

- Vi anser att det inte är tillräckligt att försvarets och de enskilda förbandens förmåga att lösa sina uppgifter bara är på gränsen till det godtagbara. Ambitionen måste vara väsentligt högre. Utbildningen av de enskilda soldaterna, sjömännen och befälen skall leda till en god förmåga att lösa uppgifter under så säkra och trygga former som möjligt. Vi kan inte godta de risker en alltför låg förmåga att klara de ställda uppgifterna innebär för soldater, sjömän och officerare när förbanden sätts in för försvar av Sverige eller i internationella operationer.
- Militära insatser är i många fall en nödvändighet för att upprätta mänsklig värdighet, trygghet och möjlighet till utveckling i en lång rad olika fall och för att skapa fred. Därför är det vår uppfattning att internationella insatser finansieras genom biståndsanslaget. Därmed skapas ett utrymme inom det militära försvaret motsvarande en miljard.

Med det anförda föreslår vi att riksdagen bifaller motion Fi239 (m) yrkande 7, 10, 11 och 12 såvitt avser utgiftsområde 6.

2. Allan Widman och Runar Patriksson (båda fp) anför:

Folkpartiet liberalerna följer upp sina tidigare yrkanden angående utgiftsområdet. De besparingar som Folkpartiet liberalerna förordat avseende omfattningen av grundutbildningen och en mer ordnad materielavveckling innebär en mer effektiv medelshantering. Vi anser att förslaget till utgiftsnivå i motion Fi240 bör läggas till grund för budgetarbetet.

3. Erling Wälivaara (kd) anför:

Kristdemokraterna förordar i sitt budgetalternativ i motion Fi241 att extra medel satsas på Kustbevakningen. Kustbevakningens resurser bör öka med 20 miljoner kronor. Utgiftsramen bör räknas upp med motsvarande belopp.

Innehållsförteckning

Till finansutskottet	1
Regeringen	1
Motionerna	2
Försvarsutskottets överväganden	3
Avvikande meningar	6